

ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Тоkun I.I., Резунова В. В.
ДЗ «ДМА МОЗ України»

Особливістю навчання іноземної мови (ІМ) у вищій професійній школі є те, що мовні потреби студентів обумовлюються не тільки їх майбутньою професійною діяльністю, але й поточними академічними завданнями. Це означає, що ІМ інтегрується в предметну сферу навчальної діяльності студентів, тобто навчання поєднує їх спеціальність із навчанням ІМ. Таке поєднання має значний мотивуючий ефект, оскільки студенти можуть застосовувати те, що вони вивчають на заняттях з ІМ, у вивченні фахових дисциплін, і навпаки знання спеціального предмета позитивно впливає на здатність оволодівати ІМ.

Наприклад, щоб виступити з повідомленням на міжнародній конференції, студент повинен спочатку підготувати його у письмовій формі, що, у свою чергу, стає можливим лише після читання відповідної літератури, у тому числі іноземною мовою. Крім того, сам виступ вимагає від студента володіння навичками усного мовлення – як продуктивними, так і рецептивними (щоб зрозуміти можливі запитання з теми). Очевидно, що підручники чи навчальні посібники з ІМ повинні враховувати такі потреби студентів, що неможливо без достатньо повного відображення в них змісту спеціальності.

На жаль, існуючи вітчизняні і зарубіжні навчальні посібники з медицини іноземною мовою не повною мірою задовольняють цю вимогу, оскільки побудовані на принципах широкої спеціалізації, тобто на темах, що дають лише загальне уявлення про медицину, без більш-менш глибокого проникнення у конкретну галузь (що є правомірним тільки для 2-го етапу навчання). Як наслідок, не тільки студенти старших курсів, але й магістри та аспіранти часто не в змозі повноцінно користуватися ІМ для дослідження проблем зі свого фаху.

Розглядаючи мету професійно-орієнтованого навчання ІМ саме як навчання мови спеціальності, викладацький склад кафедри мовної підготовки Дніпропетровської державної медичної академії зробив спробу створити навчальні посібники з англійської мови зі спеціальностей, з яких академія готує студентів, а саме: «Лікувальна справа», «Стоматологія» .

Під час розробки посібників автори спиралися на два ключових положення. По-перше, навчальний посібник з ІМ повинен достатньо повно відображати зміст спеціальності студентів, а по-друге, відповідати головному принципу професійно-орієнтованої ІМ – бути «task-oriented».

За структурою кожний навчальний посібник складається з розділів (units), присвячених певним темам. Зміст кожного розділу визначається поставленою задачею (task). При цьому викладачі виходили з того, що у викладанні ІМ, поряд із задачами реального життя, існують так звані педагогічні задачі (pedagogical tasks*), які мають лише непряме відношення до задач реального життя та потреб студентів, і спрямовані на розвиток їх комунікативних компетенцій.

Тому під час створення системи вправ приділялася увага як засобам вирішення професійно-орієнтованих задач, так і розвитку мовленнєвих навичок. Іншими словами, виконанню кожної професійно-орієнтованої задачі обов'язково передуює робота з мовним матеріалом, спрямована на зняття мовних труднощів, завдяки чому на етапі вирішення професійно-орієнтованої задачі значно знижується навантаження, пов'язане з переробкою інформації, що дозволяє студенту зосередитися на змісті задачі і шляхах її вирішення. Крім того, широко використовується такий засіб активізації навчально-пізнавальної мотивації, як постановка професійно-орієнтованої проблеми.

---

*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001, p.157.

При доборі тем для кожного посібника автори користувалися існуючими кваліфікаційними характеристиками спеціальностей, а також консультувалися з провідними викладачами відповідних спеціальних кафедр академії. З цих тем були підібрані автентичні тексти і розроблені системи вправ, які забезпечували би вирішення тієї чи іншої професійно-орієнтованої задачі.

Наприклад, навчальний посібник з англійської мови для майбутніх лікарів-терапевтів містить тексти, що дають уявлення про обстеження пацієнта, складання анамнезу захворювання, а також про постановку діагнозу захворювання. Кожний розділ посібника містить основний текст з відповідним словником (vocabulary), один-два додаткових тексти та вправи, спрямовані на розвиток навичок читання, говоріння, аудіювання та письма іноземною мовою.

Більшість завдань призначені для роботи в парах або малих групах, що позитивно впливає на емоційно-мотиваційну сферу студентів і таким чином полегшує процес навчання.

Крім того, до складу навчального посібника входить додаткова частина з текстами для самостійної роботи, які охоплюють такі важливі для майбутніх медичних працівників теми, як «Обстеження пацієнта», «Складання анамнезу захворювання», «Види лікувальних закладів», «Надзвичайні ситуації та критичні становища», «Надання першої медичної допомоги» та інш.

Зазначені вище навчальні посібники англійської мови пройшли апробацію в реальному навчальному процесі, після чого авторами були зроблені певні доповнення й корективи. З метою проведення етапу апробації була створена експериментальна група (ЕГ), в якій брало участь 115 осіб. Навчання англійської мови в експериментальній групі (ЕГ) здійснювалось за спеціалізованими посібниками, що розглядаються.

З метою отримання суб'єктивної оцінки навчальних посібників студентами було проведено анкетування. Студентам було запропоновано оцінити за 5-бальною шкалою (від 0 до 4 балів) навчальні посібники за низкою показників. Оцінка «0» означала, що певний показник повністю відсутній, оцінки «1»-«2» свідчили, що даний показник є у наявності, але не завжди, а

оцінки «3»-«4» говорили про достатній рівень присутності цього показника. Результати анкетування свідчать про кращу відповідність спеціалізованих посібників потребам та інтересам студентів. Розглянемо найбільш цікаві дані.

Так, 85% студентів ЕГ визначили, що інформація, яка міститься у підручнику, допомагає їм у вивченні фахової дисципліни (вони оцінили цей показник у 3-4 бали). Крім того, 67% студентів ЕГ визначили корисність самостійної роботи з англomовною фаховою літературою. Для 70% студентів ЕГ тексти підручника за своїм змістом доступні для розуміння. Показник легкості сприйняття мови, якою написані тексти підручників складає 53%.

Крім того, студенти мали оцінити завдання, що містяться в навчальних посібниках. Виявилося, що 66% студентів ЕГ розглядають завдання, представлені у посібниках, як такі, що дають можливість використовувати набуті навички і знання в міжособистісному професійно-орієнтованому спілкуванні. Для 83% студентів ЕГ післятекстові завдання допомагають краще усвідомлювати важливі факти й деталі, що містяться в текстах; на повну відсутність цього показника вказав лише 1 студент (0,6%) з ЕГ. На думку 66% студентів ЕГ, набуті завдяки підручнику навички написання анотації тексту можуть стати їм у нагоді під час підготовки дипломної роботи або наукової дисертації. Нульову оцінку одержав цей показник від 2 студентів (1,3%) з ЕГ.

Позитивно оцінили студенти ЕГ і оформлення навчальних посібників. Так, 77% респондентів вважають, що останні мають зручну для вивчення матеріалу структуру (розподіл на тематичні розділи, підрозділи тощо), а для 70% студентів графічне оформлення матеріалів посібників (шрифт, виділення смислових частин тощо) полегшує сприйняття інформації.

Нарешті, 90% студентів ЕГ подобається спільна робота на заняттях з ІМ, передбачена у посібниках, що розглядаються.

Студентам ЕГ було запропоновано також вільно висловитися відносно переваг і недоліків навчальних посібників. Аналіз відповідей дозволив узагальнити переваги таким чином: 1) цікаві тексти; 2) різноманітні завдання; 3) представлена у посібниках лексика відповідає фаху студентів; 4) тематика

текстів відповідає навчальним програмам інших предметів. Серед недоліків студенти ЕГ відзначили відсутність перекладу нових слів, відсутність ключів до завдань, важкість деяких текстів.

На завершення слід сказати, що створення посібників подібного типу може бути ефективним лише за умови тісного співробітництва авторів з профільними кафедрами вузу. Вочевидь, не тільки викладачі ІМ, але й викладачі спеціальних кафедр мають стимулювати у студентів потребу в оволодінні ІМ. Подібна координація зусиль благотворно позначиться як на успішності вивчення студентами ІМ, так і на оволодінні ними професійними знаннями.